

Vrije
Universiteit
Brussel

Rapport

Bevolkingsonderzoek naar patiëntenrechten

Dirk Devroey - Ellen Scheys

Vakgroep Huisartsgeneeskunde
Vrije Universiteit Brussel
Laarbeeklaan 103
1090 Brussel
<http://huis.vub.ac.be>

© 2011

Uitgegeven door de Vakgroep Huisartsgeneeskunde, Vrije Universiteit Brussel, Laarbeeklaan 103, 1090 Brussel, <http://huis.vub.ac.be>, ddevroey@vub.ac.be

Alle rechten voorbehouden

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Referentie:

Bevolkingsonderzoek naar patiëntenrechten. Devroey D. Scheys E. Vakgroep Huisartsgeneeskunde, Vrije Universiteit Brussel, 2011.

Inhoudstafel

Dankbetuiging	5
Samenvatting	6
Inleiding	7
Onderzoeksvraag	7
Bestaande literatuur	8
Methode	9
Resultaten	11
Discussie	20
Besluit	22
Referenties	23
Bijlagen	24

Dankbetuiging

De vragenlijst die gebruikt werd in het onderzoek werd voorafgaand voorgelegd aan Prof. Dr. Michel Deneyer en Prof. Dr. Lieve Van den Block. Dankzij hun opmerkingen en suggesties kwam de definitieve vragenlijst tot stand.

Onze dank gaat ook uit naar alle patiëntenverenigingen en ziekenfondsen die de enquête bekend maakten bij hun leden.

Met onze bijzondere dank aan de deelnemers die de enquête volledig ingevuld hebben.

Dank aan de heer David Proot voor de redactie van de tekst.

Samenvatting

Doel:

Dit bevolkingsonderzoek heeft tot doel na te gaan in hoeverre bepaalde rechten als belangrijk worden ervaren door de bevolking, hoe goed de bevolking zich door de wet beschermd voelt, en hoe vaak de bevolking al problemen ondervond in verband met bepaalde rechten.

Methodologie:

Een elektronische vragenlijst werd opgesteld, waarin zowel elementen van de wetten op patiëntenrechten als enkele niet in de wet omschreven rechten aan bod komen.

Er werd geprobeerd alle lagen van de bevolking te bereiken: er waren geen exclusiecriteria.

Op de resultaten van de 312 volledig ingevulde vragenlijsten werd een beschrijvende analyse gedaan. De subgroepen, gevormd vanuit taal en geslacht, werden vergeleken.

Resultaten

Van de 1890 personen die aan de enquête begonnen, vulden er slechts 312 de vragenlijst volledig in. Mensen hechten veel belang aan patiëntenrechten, vrouwen iets meer dan mannen. Het grootste belang hecht men aan het recht op kwaliteitsvolle en betaalbare gezondheidszorg, en aan het recht op palliatieve zorg, waardig levenseinde en euthanasie.

Men voelt zich het minst door de wet beschermd met betrekking tot het recht op verzorging in eigen taal, betaalbare gezondheidszorg, en het recht op een waardig levenseinde en euthanasie. Vrouwen voelen zich over het algemeen minder goed beschermd door de wet dan mannen. De meeste problemen worden opgemerkt in verband met het recht op verzorging in eigen taal, voornamelijk bij de Nederlandstaligen, en het recht op betaalbare gezondheidszorg. Vrouwen ondervinden meer problemen met patiëntenrechten dan mannen.

Conclusie

De respondenten vinden patiëntenrechten belangrijk. Men voelt zich niet altijd goed beschermd door de wet. De grootste problemen zien we in verband met het recht op verzorging in eigen taal en het recht op betaalbare gezondheidszorg. Vrouwen ondervinden over het algemeen meer problemen met de schending van patiëntenrechten dan mannen.

Inleiding

In België hebben alle inwoners een aantal rechten op het gebied van medische verzorging. Deze werden vastgelegd in de Wet betreffende de rechten van de patiënt van 22 augustus 2002. Deze wet omvat onder meer het recht op kwaliteitsvolle dienstverlening, recht op vrije keuze, recht op informatie, recht op toestemming, recht op inzage in het dossier, recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer en het recht op klachtenbemiddeling.

Andere rechten zijn vastgelegd in ondermeer de [Wet betreffende de euthanasie](#) van 28 mei 2002, de [Wet betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke](#) van 26 juni 1990 en de [Wet betreffende abortus](#) van 3 april 1990. Een aantal rechten zijn helemaal niet wettelijk vastgelegd, zoals het recht op verzorging in eigen taal.

De wet kan echter maar nageleefd worden als deze voldoende gekend en begrepen wordt door zowel zorgverleners als patiënten, en als er geen knelpunten bestaan die de uitvoering ervan belemmeren.

Onderzoeksvraag

Dit bevolkingsonderzoek heeft tot doel na te gaan in hoeverre bepaalde rechten als belangrijk worden ervaren door de bevolking, hoe goed de bevolking zich beschermd voelt door de verschillende wetten, en hoe vaak de bevolking al problemen ondervond in verband met bepaalde rechten.

Bestaande literatuur

Uit een onderzoek dat het Vlaams Patiëntenplatform in 2004 uitvoerde, blijkt dat patiëntenvertegenwoordigers uit diverse patiëntenverenigingen onvoldoende op de hoogte zijn van hun rechten als patiënt. Geen enkele respondent gaf aan informatie te hebben ontvangen via een beroepsbeoefenaar.¹

Uit het Jaarverslag 2004 van de Federale Ombudsdienst Rechten van de Patiënt blijkt dat de wet ook door beroepsbeoefenaars onvoldoende gekend is.² Men bemerkt het grootst aantal problemen op het gebied van communicatie, informatieverstrekking, vrije keuze van zorgverlener, recht op inzage of afschrift van het medisch dossier, geïnformeerde toestemming en de kwaliteit van de zorgverlening. In 2008 zien we nog steeds dezelfde problemen.³

Uit onderzoek van Schoonacker en Louckx in 2006 blijkt dat de patiëntenrechtenwet zowel door artsen-specialisten als verpleegkundigen te weinig gekend is, en niet steeds wordt toegepast.⁴

In een onderzoek uit 2007 tonen Schoonacker en Louckx aan dat hetzelfde waar is voor huisartsen.⁵ Een groot percentage van de artsen en verpleegkundigen voelen zich matig tot weinig of zelfs niet vertrouwd met de wet. Zowel artsen als verpleegkundigen ervaren heel wat communicatieproblemen. De patiënt wordt meestal geïnformeerd over de behandeling, maar zelden over de kostprijs en de alternatieven voor een behandeling of onderzoek. De meerderheid van de zorgverleners is relatief goed op de hoogte van het feit dat de patiënt toestemming moet geven voor het toedienen van medicatie, het uitvoeren van een onderzoek,... De meerderheid heeft ook een correcte kennis van het recht op inzage en afschrift van het medisch dossier.^{4,5}

In 2007 lanceert de Federale Ombudsdienst Rechten van de Patiënt de nationale informatiecampagne 'Patiëntenrechten – een uitnodiging tot dialoog'. Deze campagne richt zich tot zowel patiënten als beroepsbeoefenaars, en heeft als doel de Wet betreffende de patiëntenrechten en de ombudsdiensten 'Rechten van de patiënt', beter bekend te maken.

In datzelfde jaar ziet de Federale Ombudsdienst Rechten van de Patiënt de klachtenmeldingen met 64% stijgen in vergelijking met de cijfers van 2006.^{6,7}

Een jaar later zien we een daling van 11%. Of dit te wijten is aan het tijdelijke effect van de informatiecampagne in 2007, of aan het feit dat door betere bekendheid van de rechten minder overtredingen worden begaan, laat de Federale Ombudsdienst Rechten van de Patiënt in het midden.

De Socialistische Mutualiteit bevroeg in 2007-2008 zijn leden over patiëntenrechten.⁸ Uit de enquête, die bijna 7000 respondenten had, blijkt dat minder dan de helft hiervan op de hoogte is van zijn rechten als patiënt. Ze weten niet dat ze met klachten over hun ziekenhuisverblijf bij een ombudsdienst terecht kunnen en ze weten niet dat ze hun medisch dossier mogen inkijken.

Uit de enquête blijkt overigens dat de wet niet altijd nageleefd wordt. Voor wat betreft bijna één op vijf patiënten, die vroegen hun medisch dossier in te kijken, werd hen dit geweigerd.

Van de gehospitaliseerde patiënten is 65% onvoldoende ingelicht over de te verwachten kosten, en 1 op de 4 is vooraf onvoldoende geïnformeerd door de dokter over de behandeling. Opvallend is dat vooral ouderen en sociaal zwakkeren in deze groep ressorteren.

Methodologie

Aan de hand van de beschikbare literatuur omtrent de Belgische patiëntenrechtenwet werd een vragenlijst opgesteld.^{9,10,11,12} Hierin kwamen elementen van de wet aan bod, alsook enkele onderwerpen die niet in een wet omschreven waren, zoals het recht op verzorging in de eigen taal. Zo werden in totaal 20 'rechten' opgenomen.

Vervolgens werd de vragenlijst naar het Frans vertaald via de forward/backward methode. Op deze manier kon met de grootste zekerheid de gelijkheid van de vragenlijsten in de beide talen verzekerd worden.

We maakten gebruik van een elektronische enquête. In december 2009 was de online-enquête op www.patiëntenrecht.be en www.droits-du-patient.be operationeel. Er werden gegevens verzameld van december 2009 tot maart 2010.

Enquête

De enquête start met een inleidende tekst (zie bijlage 1) met links naar de pagina's waar de deelnemer de in de wet omschreven patiëntenrechten kan nalezen, zoals gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad.

In het eerste deel van de enquête worden een aantal demografische gegevens verzameld, zoals geslacht, geboortjaar, woonplaats (provincie), urbanisatiegraad en opleiding.

Het tweede deel van de enquête bestaat uit 20 maal 3 vragen. Er worden 20 'rechten' bevraagd. Bij elk recht wordt eerst een korte toelichting gegeven (bijlage 2). Er wordt gepeild naar hoeveel belang men hecht aan een bepaald recht, hoe goed men zich door de wet beschermd voelt, en of men al problemen ondervond in verband met dat recht. De antwoorden worden gegeven door middel van een score op een Likert-schaal (score 1 tot 5). Aan het einde van de vragenlijst heeft men de mogelijkheid om opmerkingen te noteren.

Doelgroep

Met dit bevolkingsonderzoek probeerden we de gehele Belgische populatie te bereiken. Er werden geen inclusie- of exclusie-criteria weerhouden.

Rekrutering

De rekrutering voor het onderzoek gebeurde door bekendmaking via patiëntenverenigingen, zelfhulpgroepen en de pers, met een oproep tot deelname. Een Facebook-groep werd gecreëerd. Er werd een e-link naar de enquête op Gezondheid.be en op de website van de Christelijke en Socialistische Mutualiteiten geplaatst.^{13,14} E-mails werden verstuurd naar het netwerk van stagebegeleiders en huisartsen die vaak aan onderzoek deelnemen.

Privacy en toestemming ethische commissie

Het onderzoek werd goedgekeurd door de ethische commissie van het Universitair Ziekenhuis Brussel.

Gezien de identiteit van de deelnemers niet gekend is, kon er ook geen persoonlijke toestemming voor deelname aan het onderzoek door de deelnemers ondertekend worden. Op de openingspagina van de website werd na lectuur van de inleidende tekst (zie bijlage 1) de toestemming van de deelnemer gevraagd door te klikken op "Ik heb bovenstaande tekst gelezen en wil deelnemen". Het feit dat men antwoordt, kan beschouwd worden als de toestemming op zich.

Dataverwerking en statistiek

De website werkte op het platform van de Vakgroep Medische Informatica van de Faculteit Geneeskunde en Farmacie van de Vrije Universiteit Brussel. De gegevens werden door een Personal home page Hypertext Preprocessor (PHP) programma onmiddellijk naar een

bruikbare Structured Query Language (SQL) gegevensbank weggeschreven. Correctheid van de weggeschreven gegevens werd voorafgaand aan het onderzoek door de twee onderzoekers geëvalueerd.

De gegevens werden opgeslagen op een beschermde server. Het IP-adres van elke deelnemer werd geëncrypteerd bewaard in een bestand dat niet kan gelinkt worden aan de antwoorden. Met de registratie van het IP-adres werd voorkomen dat éénzelfde persoon meerdere malen dezelfde enquête invult en hierdoor de resultaten zou kunnen manipuleren. Om toe te laten dat meerdere leden van een gezin de enquête konden invullen, kon dit vier maal per IP-adres. De dataset werd als Excel-bestand geëxtraheerd uit de SQL-databank. De statistische analyse was vooral beschrijvend. Verschillen tussen groepen werden onderzocht aan de hand van Chi-Kwadraat testen voor discrete variabelen en met de t-test voor continue variabelen. Hiertoe werd IBM SPSS Statistics 19 gebruikt.

Resultaten

Demografische kenmerken van de onderzoekspopulatie

De website werd 1890 keer bezocht en 719 personen zijn gestart met het invullen van de vragenlijst. Enkel de 312 volledig ingevulde vragenlijsten werden weerhouden voor de analyses.

Het merendeel van de respondenten was Nederlandstalig (88%), slechts 12% was Franstalig. Wanneer deze gegevens vergeleken worden met de Belgische bevolking, blijkt het aantal Nederlandstalige respondenten significant hoger te liggen ($X^2 = 34.082$, $p < 0,001$) hetgeen volledig overeenstemt met de verwachtingen, gezien het groter aantal Nederlandstalige respondenten.¹⁵

Vrouwen waren licht oververtegenwoordigd (58%) tegenover mannen (42%). Deze verdeling bleek echter toch nog representatief voor de verdeling van de Belgische bevolking.¹⁶

De leeftijdscategorie 50-59 jaar was het best vertegenwoordigd (27%), gevolgd door de categorieën 20-29 jaar (18%), 40-49 jaar (19%), 30-39 jaar (16%) en 60-69 jaar (14%). Als we deze gegevens vergelijken met de leeftijdsverdeling van de Belgische bevolking, zien we een significant verschil ($X^2 = 33.9$, $p < 0,001$). In de groep respondenten zaten meer twintigers en vijftigers, en minder zeventig-plussers.

Het grootste deel van de respondenten was afkomstig van de provincie Vlaams-Brabant (31%), Antwerpen (16%), Luik (15%) en Waals-Brabant (11%). De verdeling over de provincies bleek significant verschillend van de verdeling van de Belgische bevolking in 2008 ($X^2 = 102$, $p < 0,001$). Onder de respondenten bevonden zich meer inwoners van Vlaams- en Waals-Brabant, en minder van Oost-Vlaanderen, Henegouwen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Een groot deel van de respondenten gaf aan (post-) universitair onderwijs (42%) of hoger onderwijs (32%) gevolgd te hebben. Deze gegevens wijken significant af ($X^2 = 174$, $p < 0,001$) van de Belgische gegevens geregistreerd in 2008.¹⁷ Uit deze cijfers bleek dat 19% van de bevolking een diploma lager onderwijs had, 55% een diploma middelbaar onderwijs, 13% een diploma hoger onderwijs korte type, 4% een diploma hoger onderwijs lange type en 9% een (post-) universitair diploma. In vergelijking met deze gegevens bevat de respondentengroep minder lager en middelbaar geschoolden, en meer hogeschoolden (hogeschool en/of universiteit).

Tabel 1: Demografische kenmerken

Variabelen		Aantal (n)	Percentage (%)
Taal	Nederlands	275	88,0
	Frans	37	12,0
	<i>Totaal</i>	<i>312</i>	<i>100,0</i>
Geslacht	Man	131	42,0
	Vrouw	181	58,0
	<i>Totaal</i>	<i>312</i>	<i>100,0</i>
Leeftijd	15-19 jaar	2	0,7
	20-29 jaar	56	18,1
	30-39 jaar	50	16,0
	40-49 jaar	60	19,1
	50-59 jaar	83	26,6
	60-69 jaar	42	13,6
	70-79 jaar	16	5,1
	80-89 jaar	2	0,7
	<i>Totaal</i>	<i>312</i>	<i>100,0</i>
Provincie	Antwerpen	50	16,0
	Waals-Brabant	35	11,3
	Limburg	23	7,5
	Luik	48	15,4
	Vlaams-Brabant	97	31,0
	Namen	30	9,6
	Oost-Vlaanderen	2	0,7
	Henegouwen	13	4,1
	West-Vlaanderen	2	0,7
	Luxemburg	4	1,4
	Brussels Hoofdstedelijk Gewest	5	1,7
	Andere	2	0,7
	<i>Totaal</i>	<i>312</i>	<i>100,0</i>
Urbanisatiegraad	landelijk	108	34,5
	stedelijk	139	44,4
	semi-ruraal	66	21,2
	<i>Totaal</i>	<i>312</i>	<i>100,0</i>
Hoogst behaalde diploma	lager onderwijs	4	1,4
	lager middelbaar onderwijs	23	7,5
	hoger middelbaar onderwijs	49	15,7
	hoger onderwijs van het korte type	72	23,2
	hoger onderwijs van het lange type	28	8,9
	universitair onderwijs	86	27,6
	post-universitair onderwijs	45	14,3
	andere	4	1,4
	<i>Totaal</i>	<i>312</i>	<i>100,0</i>

Algemene perceptie over de patiëntenrechten

De rechten waaraan het meeste belang wordt gehecht zijn het recht op kwaliteitsvolle gezondheidszorg, het recht op betaalbare gezondheidszorg, het recht op informatie over zijn/haar gezondheid, het recht op palliatieve zorg, het recht op een waardig levenseinde en het recht op euthanasie. Meer dan 95% van de respondenten hecht veel tot zeer veel belang aan deze rechten.

Het minste belang hecht men aan het recht op vrije keuze van zorgverstrekker, bescherming van het leven, verzorging in eigen taal, zwangerschapsonderbreking, inzage in het medisch dossier en klachtenbemiddeling.

Men voelt zich het minst door de wet beschermd met betrekking tot het recht op verzorging in eigen taal, gevolgd door het recht op euthanasie, het recht op betaalbare gezondheidszorg en het recht op een waardig levenseinde. Ongeveer één op drie respondenten voelt zich niet tot helemaal niet beschermd voor deze rechten.

Men voelt zich het best beschermd voor het recht op vrije keuze van huisarts en het recht op bescherming van het leven.

Het vaakst ondervonden de respondenten problemen in verband met het recht op betaalbare gezondheidszorg en het recht op verzorging in eigen taal. Ook het recht op toestemming voor onderzoek, toestemming voor behandeling en het recht op kwaliteitsvolle gezondheidszorg scoren slecht.

Het minste problemen bemerken we in verband met het recht op bescherming van het leven, het recht op zwangerschapsonderbreking en het recht op vrije keuze van huisarts.

Tabel 2: Belang van de 20 bevraagde patiëntenrechten: Scores op de Likert-schaal en gemiddelde met standaard deviatie (SD).

	Gemid	SD	Score 1 (%)	Score 2 (%)	Score 3 (%)	Score 4 (%)	Score 5 (%)
Waardig levenseinde	4,9	0,5	0%	0%	2%	10%	88%
Betaalbare gezondheidszorg	4,8	0,5	0%	0%	2%	11%	87%
Informatie over gezondheidstoestand	4,8	0,5	0%	0%	3%	12%	85%
Euthanasie	4,8	0,6	1%	0%	4%	11%	84%
Kwaliteitsvolle gezondheidszorg	4,8	0,4	0%	0%	2%	15%	83%
Palliatieve zorg	4,8	0,5	0%	0%	1%	16%	83%
Toestemming voor behandeling	4,7	0,6	0%	1%	5%	17%	77%
Toestemming voor onderzoek	4,7	0,7	0%	1%	6%	17%	76%
Zelfbeschikking	4,7	0,6	0%	1%	6%	18%	75%
Zwangerschapsonderbreking	4,6	0,9	2%	1%	8%	14%	75%
Eerbiediging persoonlijke levenssfeer	4,6	0,7	0%	1%	7%	17%	75%
Inzage in het medisch dossier	4,6	0,9	2%	2%	8%	15%	73%
Vrije keuze van ziekenhuis	4,5	0,8	1%	2%	7%	20%	70%
Klachtenbemiddeling	4,5	0,8	1%	1%	8%	22%	68%
Verzorging in de eigen taal	4,5	0,8	2%	0%	10%	20%	68%
Vrije keuze van huisarts	4,5	0,7	0%	2%	7%	23%	68%
Bescherming van geesteszieken	4,5	0,8	1%	1%	7%	25%	66%
Vrije keuze van specialist	4,5	0,9	1%	5%	7%	22%	65%
Bescherming van het leven	4,3	1,0	2%	3%	15%	21%	59%
Vrije keuze van zorgverstrekker	4,3	0,9	0%	5%	16%	26%	53%

Tabel 3: Gepercipieerde bescherming voor de 20 bevraagde patiëntenrechten: Scores op de Likert-schaal en gemiddelde met standaard deviatie (SD).

	Gemid	SD	Score 1 (%)	Score 2 (%)	Score 3 (%)	Score 4 (%)	Score 5 (%)	Weet niet
Vrije keuze van huisarts	3,8	1,0	3%	5%	19%	31%	25%	17%
Bescherming van het leven	3,7	1,1	4%	5%	21%	25%	21%	24%
Zwangerschapsonderbreking	3,7	1,1	3%	8%	20%	29%	22%	18%
Eerbiediging persoonlijke levenssfeer	3,6	1,1	4%	8%	21%	30%	19%	18%
Vrije keuze van zorgverstrekker	3,5	1,0	3%	9%	27%	33%	10%	18%
Kwaliteitsvolle gezondheidszorg	3,5	1,0	4%	7%	29%	32%	12%	16%
Vrije keuze van specialist	3,5	1,2	6%	10%	22%	27%	17%	18%
Palliatieve zorg	3,4	1,1	5%	11%	22%	28%	14%	20%
Informatie over gezondheidstoestand	3,4	1,1	5%	11%	27%	31%	13%	13%
Zelfbeschikking	3,4	1,1	5%	10%	28%	24%	13%	20%
Inzage in het medisch dossier	3,4	1,2	7%	13%	19%	30%	15%	16%
Toestemming voor behandeling	3,3	1,1	4%	15%	24%	29%	11%	17%
Toestemming voor onderzoek	3,3	1,1	5%	13%	27%	28%	11%	16%
Bescherming van geesteszieken	3,3	1,1	7%	7%	25%	23%	10%	29%
Vrije keuze van ziekenhuis	3,3	1,3	10%	11%	20%	25%	15%	19%
Klachtenbemiddeling	3,1	1,2	8%	14%	26%	20%	11%	21%
Waardig levenseinde	3,0	1,2	12%	18%	23%	18%	11%	18%
Betaalbare gezondheidszorg	2,9	1,2	14%	20%	25%	21%	11%	9%
Euthanasie	2,9	1,3	14%	20%	21%	20%	11%	14%
Verzorging in de eigen taal	2,6	1,3	21%	17%	23%	14%	7%	18%

Tabel 4: Ondervonden problemen voor de 20 bevraagde patiëntenrechten: Scores op de Likert-schaal en gemiddelde met standaard deviatie (SD).

	Gemid	SD	Score 1 (%)	Score 2 (%)	Score 3 (%)	Score 4 (%)	Score 5 (%)
Betaalbare gezondheidszorg	2,2	1,4	45%	20%	16%	9%	11%
Toestemming voor onderzoek	2,2	1,2	41%	23%	20%	10%	6%
Informatie over gezondheidstoestand	2,2	1,2	41%	25%	17%	13%	4%
Toestemming voor behandeling	2,2	1,2	39%	24%	24%	8%	5%
Kwaliteitsvolle gezondheidszorg	2,0	1,2	52%	19%	14%	10%	5%
Inzage in het medisch dossier	2,0	1,3	51%	20%	13%	9%	7%
Verzorging in de eigen taal	2,0	1,4	56%	6%	5%	6%	12%
Eerbiediging persoonlijke levenssfeer	1,8	1,2	57%	20%	12%	6%	5%
Vrije keuze van ziekenhuis	1,8	1,2	59%	21%	11%	4%	6%
Vrije keuze van zorgverstrekker	1,8	1,1	59%	19%	11%	7%	4%
Waardig levenseinde	1,7	1,1	66%	13%	12%	5%	4%
Klachtenbemiddeling	1,7	1,1	67%	12%	13%	5%	3%
Vrije keuze van specialist	1,7	1,1	59%	21%	12%	3%	5%
Palliatieve zorg	1,6	1,1	71%	11%	9%	7%	2%
Euthanasie	1,6	1,0	70%	12%	10%	5%	3%
Zelfbeschikking	1,6	1,0	68%	14%	12%	3%	3%
Bescherming van geesteszieken	1,6	1,0	68%	14%	12%	2%	4%
Vrije keuze van huisarts	1,4	0,9	76%	12%	8%	2%	2%
Zwangerschapsonderbreking	1,3	0,7	84%	9%	5%	1%	1%
Bescherming van het leven	1,2	0,6	88%	6%	5%	0%	1%

Vergelijking van de mannelijke met de vrouwelijke respondenten

De tabellen voor deze vergelijking, alsook de statistische verwerking kunnen in de bijlagen gevonden worden.

Vrouwen hechten aan alle rechten meer belang dan mannen. We zien significante verschillen voor het recht op kwaliteitsvolle gezondheidszorg ($p = 0,023$), het recht op vrije keuze van zorgverstreker ($p = 0,017$), het recht op informatie over zijn/haar gezondheid ($p = 0,043$), het recht op toestemming voor een onderzoek ($p = 0,026$), het recht op toestemming voor een behandeling ($p = 0,003$), het recht op klachtenbemiddeling ($p = 0,004$), het recht op palliatieve zorg ($p = 0,013$), het recht op zelfbeschikking ($p = 0,014$) en het recht op zwangerschapsonderbreking ($p = 0,038$).

Vrouwen voelen zich minder goed door de wet beschermd dan mannen voor wat betreft het recht op een waardig levenseinde ($p = 0,034$), het recht op euthanasie ($p = 0,006$) en het recht op zelfbeschikking ($p = 0,045$).

Vrouwen ondervinden voor een heel aantal rechten meer problemen dan mannen. Dit is zo m.b.t. het recht op vrije keuze van zorgverstreker, specialist of ziekenhuis (respectievelijk $p = 0,023$, $p = 0,045$, $p = 0,036$), het recht op informatie over zijn/haar gezondheid ($p = 0,041$), het recht op toestemming voor een onderzoek ($p = 0,003$), het recht op toestemming voor een behandeling ($p = 0,006$), het recht op klachtenbemiddeling ($p = 0,006$), het recht op een waardig levenseinde ($p = 0,037$), en het recht op betaalbare gezondheidszorg ($p = 0,007$).

Dubbel zoveel vrouwen als mannen ondervinden vaak problemen in verband met het recht op informatie, betaalbare gezondheidszorg, en toestemming voor behandeling. Drie maal meer vrouwen dan mannen hebben problemen in verband met het recht op een waardig levenseinde en toestemming voor een onderzoek.

Vergelijking van de Nederlandstalige met de Franstalige respondenten

De tabellen voor deze vergelijking alsook de statistische verwerking kunnen in de bijlagen gevonden worden.

We zien dat Franstalige respondenten meer belang hechten aan het recht op klachtenbemiddeling en het recht op vrije keuze van ziekenhuis dan de Nederlandstalige (respectievelijk $p = 0,037$ en $p = 0,017$).

Nederlandstaligen voelen zich minder goed door de wet beschermd voor wat het recht op toestemming voor onderzoek en behandeling betreft (respectievelijk $p = 0,039$ en $p = 0,040$). Respectievelijk 19 % en 21 % van de Nederlandstalige respondenten voelt zich niet of helemaal niet door de wet beschermd voor het recht op toestemming voor onderzoek en het recht voor toestemming voor behandeling, dit t.o.v. 6 % en 9 % van de Franstalige respondenten. Dubbel zoveel Nederlandstaligen als Franstaligen voelen zich slecht beschermd voor het recht op een waardig levenseinde ($p = 0,035$).

Franstaligen voelen zich dan weer minder beschermd voor het recht op betaalbare gezondheidszorg ($p = 0,004$). De helft (50 %) van de Franstaligen voelt zich hier niet tot helemaal niet voor beschermd, dit t.o.v. 32 % van de Nederlandstalige respondenten.

Nederlandstaligen ondervinden vaker problemen met het recht op bescherming van de levenssfeer ($p = 0,047$), het recht op zelfbeschikking ($p = 0,023$), het recht op verzorging in de eigen taal ($p < 0,001$) en het recht op vrije keuze van ziekenhuis ($p = 0,018$). Het grootste verschil zien we voor het recht op verzorging in eigen taal. Een op de vijf (21 %) van de Nederlandstaligen ondervindt hier vaak problemen mee, dit t.o.v. 0 % bij de Franstaligen.

Patiëntenrechten die geen aandacht kregen

In een open vraag op het einde van de enquête hadden de respondenten de mogelijkheid opmerkingen te noteren, en aan te geven welke rechten volgens hen niet in de enquête aan bod kwamen.

Er werden voornamelijk opmerkingen gemaakt over een aantal financiële aspecten van de gezondheidszorg: bijvoorbeeld voor wat het recht op een betaalbare hospitalisatieverzekering voor chronisch zieke mensen betreft, waarbij de bedragen niet substantieel afwijken t.o.v. het gemiddelde, werden problemen gerapporteerd.

Men vindt dat er te weinig duidelijkheid is over de ziekenhuisrekening: De factuur is niet transparant genoeg, men weet niet wie en wat men betaalt. Men wordt niet op voorhand ingelicht over de te verwachten kosten, maar wordt pas maanden later met de factuur geconfronteerd.

Het recht op terugbetaling van dure en uitzonderlijke behandelingen is een andere bezorgdheid van de respondenten. Deze zorgen zijn omwille van de niet-terugbetaling nog altijd voorbehouden aan wie ze kan betalen.

Tot slot wordt ook opgemerkt dat mensen zonder papieren - buiten recht op dringende medische hulp - zeer weinig beschermd zijn door deze rechten. Rechten in verband met orgaandonatie en fertiliteitsproblematiek werden niet geïncludeerd.

Discussie

Sterkten en zwakten van het onderzoek

Van de 1890 personen die aan de enquête begonnen, vulden er slechts 312 de vragenlijst volledig in. Via terugkoppelingen van mensen die de enquête invulden, hoorden we dat de onderwerpen te moeilijk waren, dat men er niks van af wist en dus moeite had de vragenlijst in te vullen. Wanneer we in het achterhoofd houden dat een groot deel van de respondenten een (post-) universitair diploma bezit, toont dit gegeven op zich zeker aan dat vooral mensen met een hogere opleiding voldoende achtergrondinformatie hadden om de enquête in te vullen. De gemiddelde respondent blijkt minder op de hoogte zijn van zijn rechten als patiënt. Dit bevestigt conclusies uit eerder onderzoek.^{1,8}

Een andere bedenking die we kunnen maken is dat de enquête te veel tijd in beslag nam om volledig in te vullen. Indien men in de toekomst zou opteren voor een kortere enquête, kan men best een aantal topics schrappen.

Als we de persoonsgegevens van de respondenten vergelijken met de karakteristieken van de Belgische bevolking, zien we significante verschillen voor geslacht, leeftijd, provincie en hoogst behaalde diploma. We zijn dus niet geslaagd in ons opzet om alle lagen van de bevolking te bereiken. In de toekomst zou men kunnen werken met een papieren vragenlijst in plaats van een elektronische, om de enquête toegankelijker te maken.

Belang van patiëntenrechten

Over het algemeen hechten de respondenten veel belang aan de patiëntenrechten, vrouwen iets meer dan mannen. Het meeste belang wordt gehecht aan het recht op kwaliteitsvolle gezondheidszorg, het recht op informatie en het recht op euthanasie, die in de wet staan. Maar ook aan het recht op betaalbare gezondheidszorg hecht men veel belang, en dit is niet met zoveel woorden in de wet omschreven.

De respondenten voelen zich het minst door de wet beschermd voor het recht op verzorging in de eigen taal en het recht op betaalbare gezondheidszorg. Ondanks de Wet betreffende de euthanasie van 28 mei 2002 voelt men zich ook voor het recht op euthanasie niet goed beschermd.

Bescherming door patiëntenrechten

Vrouwen voelen zich m.b.t. alle rechten minder goed door de wet beschermd dan mannen, met uitzondering van het recht op verzorging in eigen taal en - logisch - het recht op zwangerschapsonderbreking.

De helft van de Franstalige respondenten voelt zich niet beschermd voor het recht op betaalbare gezondheidszorg, t.o.v. één op drie Nederlandstalige deelnemers.

Problemen met patiëntenrechten

We zien dat de respondenten het vaakst problemen ondervinden met het recht op verzorging in eigen taal en het recht op betaalbare gezondheidszorg.

Nederlandstaligen ondervinden vaker problemen met verzorging in eigen taal. Vrouwen hebben meer problemen m.b.t. het recht op betaalbare gezondheidszorg dan mannen.

In de jaarverslagen van de Federale Ombudsdienst Patiëntenrechten werden echter het meeste problemen geregistreerd in verband met informatie over zijn/haar gezondheidstoestand, vrije keuze van zorgverstrekker, inzage in het dossier, toestemming voor een behandeling en kwaliteit van de gezondheidszorg.

In dit onderzoek zien we inderdaad dat er ook regelmatig problemen zijn met het recht op informatie, toestemming voor behandeling en inzage van het medisch dossier. Het recht op vrije keuze van zorgverstrekker en kwaliteitsvolle gezondheidszorg scoren in ons onderzoek beter.

Uit bevraging van artsen en verpleegkundigen bleek in het verleden dat deze vooral problemen ondervinden met het geven van voldoende informatie over behandelingen en onderzoeken.^{4,5} Dit komt overeen met onze resultaten waarin we zien dat patiënten inderdaad regelmatig problemen ervaren in verband met het recht op informatie over de gezondheid. Ook in de enquête van de Socialistische Mutualiteiten bleek dat één op vier patiënten niet voldoende informatie kreeg over zijn behandeling.⁸

Artsen en verpleegkundigen zeggen goed op de hoogte te zijn van het recht op toestemming voor een onderzoek of behandeling, en het recht op inzage van het medisch dossier.^{4,5} Wij zien nochtans dat er regelmatig problemen ondervonden worden met deze rechten.

Uit ons onderzoek blijkt dat patiënten onvoldoende ingelicht worden over de te verwachten kosten bij hospitalisatie. Dit bevestigt eerdere gegevens uit een enquête van de Socialistische Mutualiteiten, waarin bleek dat 65% van de gehospitaliseerde patiënten onvoldoende ingelicht werden.

We merken op dat vrouwen voor een heel aantal rechten meer problemen ondervinden dan mannen. Vooral bij het recht op klachtenbemiddeling zien we een groot verschil. Maar ook bij het recht op toestemming voor onderzoek en behandeling en betaalbare gezondheidszorg zien we verschillen.

Besluit

Mensen hechten veel belang aan patiëntenrechten, vrouwen iets meer dan mannen. Het meeste belang hecht men aan het recht op kwaliteitsvolle en betaalbare gezondheidszorg, en aan het recht op palliatieve zorg, waardig levenseinde en euthanasie.

Men voelt zich het minst door de wet beschermd voor het recht op verzorging in eigen taal, betaalbare gezondheidszorg, en het recht op een waardig levenseinde en euthanasie. Vrouwen voelen zich over het algemeen minder goed beschermd dan mannen.

De meeste problemen worden gezien in verband met het recht op verzorging in eigen taal, voornamelijk bij de Nederlandstaligen, en het recht op betaalbare gezondheidszorg. Vrouwen ondervinden meer problemen met patiëntenrechten dan mannen.

Op financieel vlak duiken heel wat problemen op. We zien vooral problemen in verband met ziekenhuisfacturen, het recht op terugbetaling van dure medicatie en het recht op een hospitalisatieverzekering voor chronisch zieken.

Referenties

1. Visie van de patiënt op belangrijke ontwikkelingen in het gezondheidsbeleid. De wet op de rechten van de patiënt – De patiënt als expert. Psychiatrisch Centrum Ziekeren, Sint-Truiden i.s.m. het Vlaams Patiëntenplatform, december 2004.
2. Dijkhoffz H.W. Jaarverslag 2004, Nederlandstalig Ombudspersoon, Federale Ombudsdienst Rechten van de Patiënt, Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu, 2004
3. Gryson S., Verhaegen M.-N., Wilmotte R., Debreyne V. Jaarverslag 2008, Federale Ombudsdienst Rechten van de Patiënt, Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu, 2008
4. Schoonacker M., Louckx F. De wet op de patiëntenrechten: kennis, toepassing en attitudes bij beroepsbeoefenaars (artsen-specialisten en verpleegkundigen). Vlaams Patiëntenplatform, i.o.v. Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, i.s.m. Vrije Universiteit Brussel, 2006
5. Schoonacker M., Louckx F. De wet op de patiëntenrechten: communicatie met de patiënt. Een onderzoek bij huisartsen in Vlaanderen. Vlaams Patiëntenplatform, i.o.v. Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, i.s.m. Vrije Universiteit Brussel, 2007
6. Gryson S., Verhaegen M.-N., Wilmotte R., Debreyne V. Jaarverslag 2006, Federale Ombudsdienst Rechten van de Patiënt, Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu, 2006
7. Gryson S., Verhaegen M.-N., Wilmotte R., Debreyne V. Jaarverslag 2007, Federale Ombudsdienst Rechten van de Patiënt, Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu, 2007
8. Enquête patiëntenrechten. Studiedienst-Cozore, Socialistische Mutualiteit, 2008
9. [Wet betreffende abortus](#) van 3 april 1990
10. [Wet betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke](#) van 26 juni 1990
11. [Wet betreffende de euthanasie](#) van 28 mei 2002
12. Wet betreffende de rechten van de patiënt van 22 augustus 2002, B.S. 26 september 2002
13. http://www.gezondheid.be/index.cfm?fuseaction=art&art_id=7250, Gezondheid N.V., i.s.m. Het Rode Kruis Vlaanderen
14. <http://www.socmut.be/socmut/thema/enquete-patientenrechten.htm>, Socialistische Mutualiteiten
15. http://statbel.fgov.be/nl/binaries/311111_nl_tcm325-55771.xls, Nationaal Instituut voor de Statistiek, FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie
16. <http://statbel.fgov.be/nl/statistieken/cijfers/bevolking/structuur/leeftijdgeslacht/pyramide/index.jsp>, Nationaal Instituut voor de Statistiek, FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie
17. http://statbel.fgov.be/nl/binaries/Onderwijsniveau_tcm325-44615.xls, Nationaal Instituut voor de Statistiek, FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

Bijlage 1

In België hebben alle inwoners een aantal rechten op gebied van medische verzorging. Deze werden vastgelegd in de [Wet betreffende de rechten van de patiënt](#) van 22 augustus 2002. Deze wet omvat onder meer het recht op kwaliteitsvolle dienstverlening, recht op vrije keuze, recht op informatie, recht op toestemming, recht op inzage in dossier, recht op eerbiediging van persoonlijke levenssfeer en het recht op klachtenbemiddeling.

Andere rechten zijn vastgelegd in ondermeer de [Wet betreffende de euthanasie](#) van 28 mei 2002, de [Wet betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke](#) van 26 juni 1990 en de [Wet betreffende abortus](#) van 3 april 1990. Een aantal rechten zijn helemaal niet wettelijk vastgelegd zoals het recht op verzorging in eigen taal.

Dit onderzoek heeft tot doel na te gaan in hoeverre bepaalde rechten als belangrijk ervaren worden door de bevolking, hoe goed de bevolking zich beschermd voelt door de verschillende wetten en hoe vaak de bevolking al problemen ondervond in verband met bepaalde rechten.

De resultaten van het onderzoek zullen verwerkt worden in een rapport, een wetenschappelijk artikel en een persbericht. U kan de resultaten van dit onderzoek bekomen op eenvoudig verzoek.

Het onderzoek verloopt uiteraard volledig anoniem. De enige persoonlijke gegevens die wij vragen zijn uw geslacht, geboortejaar, provincie en opleiding. Uw gegevens worden opgeslagen op een beschermde server. Uw IP-adres wordt geëncrypteerd bewaard in een ander bestand dat niet gelinkt kan worden aan uw antwoorden. Met de registratie van uw IP-adres willen wij voorkomen dat éénzelfde persoon meerdere malen de enquête invult.

Mogen wij U vriendelijk verzoeken om de hierna volgende vragenlijst in te vullen.

Prof dr Dirk Devroey
Prof dr Michel Deneyer
Prof dr Lieve Van den Block
Ellen Scheys, onderzoeker

Bijlage 2

Vragenlijst

Wat is uw geslacht?

- ☐ Man
- ☐ Vrouw

Wanneer bent u geboren?

Geboortejaar: _____

In welke provincie woont u?

- ☐ Provincie Antwerpen
- ☐ Brussels Hoofdstedelijk Gewest
- ☐ Provincie Limburg
- ☐ Provincie Oost-Vlaanderen
- ☐ Provincie Vlaams-Brabant
- ☐ Provincie West-Vlaanderen
- ☐ Andere plaats, namelijk: _____

Wat is de aard van de gemeente/stad waar u woont?

- ☐ Landelijk
- ☐ Stedelijk
- ☐ Semi-ruraal

Wat is de hoogste opleiding die u heeft behaald of waarmee u nog bezig bent?

- ☐ Lager onderwijs
- ☐ Lager middelbaar onderwijs (eerste 3 jaren)
- ☐ Hoger middelbaar onderwijs
- ☐ Hoger onderwijs van het korte type
- ☐ Hoger onderwijs van het lange type
- ☐ Universitair onderwijs
- ☐ Post-universitair onderwijs
- ☐ Een andere opleiding, namelijk: _____

Het recht op kwaliteitsvolle gezondheidszorg

Elke patiënt heeft recht op de best mogelijke verzorging rekening houdende met de huidige medische kennis en de beschikbare technologie. Deze dienstverlening gebeurt met respect voor de menselijke waardigheid en de autonomie van elke patiënt. Hierbij mag geen onderscheid gemaakt worden op basis van sociale klasse, seksuele geaardheid of filosofische overtuiging.

Welk belang hecht u aan dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Zeer weinig   1   2   3   4   5   Zeer veel

Vindt u dat de wet u voldoende bescherming biedt voor dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Helemaal niet   1   2   3   4   5   Zeer zeker

Hebt u ooit al problemen ondervonden in verband met dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Nooit   1   2   3   4   5   Vaak

Het recht op vrije keuze van de zorgverstrekker

Elke patiënt heeft het recht om zelf een zorgverstrekker te kiezen en om deze keuze ten allen tijde te herzien. In sommige gevallen kan de wet of de omstandigheden waarin de gezondheidszorg wordt toegediend worden, de vrije keuze van zorgverstrekker beperken. Dit is bijvoorbeeld het geval bij een gedwongen opname van een persoon met een geestesziekte, indien er slechts één huisarts de wachtdienst verzorgt of indien er op de spoedgevallendienst slechts één arts van een bepaalde specialiteit aanwezig is.

Welk belang hecht u aan dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Zeer weinig   1   2   3   4   5   Zeer veel

Vindt u dat de wet u voldoende bescherming biedt voor dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Helemaal niet   1   2   3   4   5   Zeer zeker

Hebt u ooit al problemen ondervonden in verband met dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Nooit   1   2   3   4   5   Vaak

Het recht op informatie over uw gezondheid

De behandelende arts moet de patiënt alle informatie verstrekken die nodig is om inzicht te krijgen in zijn gezondheidstoestand. De patiënt heeft het recht de diagnose en de vermoedelijke evolutie te kennen. De arts deelt deze informatie mondeling mee in begrijpelijke en duidelijke taal. De patiënt kan vragen om die informatie schriftelijk te bevestigen. De patiënt kan zich laten bijstaan door een vertrouwenspersoon. De arts moet ook de wens van de patiënt om niet geïnformeerd te worden respecteren. Dit laatste geldt niet indien dit een ernstig gezondheidsrisico inhoudt, bijvoorbeeld als de patiënt een besmettelijke ziekte heeft.

Welk belang hecht u aan dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Zeer weinig   1   2   3   4   5   Zeer veel

Vindt u dat de wet u voldoende bescherming biedt voor dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Helemaal niet   1   2   3   4   5   Zeer zeker

Hebt u ooit al problemen ondervonden in verband met dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Nooit   1   2   3   4   5   Vaak

Het recht op toestemming voor een onderzoek

Alvorens tot een onderzoek over te gaan, moet de arts de patiënt voldoende informeren over het doel van het onderzoek, de graad van dringendheid ervan, de nevenwerkingen, de gevaren, de kostprijs en de mogelijke alternatieven. De patiënt moet zijn toestemming voor een onderzoek mondeling geven of de arts moet uit het gedrag van de patiënt deze laatste zijn akkoord afleiden.

Welk belang hecht u aan dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Zeer weinig   1   2   3   4   5   Zeer veel

Vindt u dat de wet u voldoende bescherming biedt voor dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Helemaal niet   1   2   3   4   5   Zeer zeker

Hebt u ooit al problemen ondervonden in verband met dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Nooit   1   2   3   4   5   Vaak

Het recht op toestemming voor een behandeling

De arts moet alvorens een behandeling te starten de patiënt voldoende informeren over het doel van de behandeling, de graad van urgentie, de nazorg, de nevenwerkingen, de gevaren, de kostprijs en de mogelijke alternatieven. De patiënt moet zijn toestemming voor een behandeling mondeling geven of de arts moet uit het gedrag van de patiënt deze laatste zijn akkoord afleiden.

Welk belang hecht u aan dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Zeer weinig   1   2   3   4   5   Zeer veel

Vindt u dat de wet u voldoende bescherming biedt voor dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Helemaal niet   1   2   3   4   5   Zeer zeker

Hebt u ooit al problemen ondervonden in verband met dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Nooit   1   2   3   4   5   Vaak

Het recht op inzage in het medisch dossier

Een patiënt kan zijn behandelende arts mondeling of schriftelijk vragen om zijn patiëntendossier in te kijken. De patiënt kan een vertrouwenspersoon aanstellen, die het dossier samen met de patiënt of in zijn plaats kan inkijken. De patiënt kan een papieren afschrift van zijn dossier vragen.

Welk belang hecht u aan dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Zeer weinig   1   2   3   4   5   Zeer veel

Vindt u dat de wet u voldoende bescherming biedt voor dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Helemaal niet   1   2   3   4   5   Zeer zeker

Hebt u ooit al problemen ondervonden in verband met dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Nooit   1   2   3   4   5   Vaak

Het recht op eerbiediging van persoonlijke levenssfeer

Alleen de personen wiens aanwezigheid beroepshalve verantwoord is, mogen bij een behandeling of een onderzoek aanwezig zijn. Er mag geen informatie over uw gezondheidstoestand aan derden worden meegedeeld, tenzij dit uitdrukkelijk bij wet is voorzien.

Welk belang hecht u aan dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Zeer weinig	1	2	3	4	5	Zeer veel

Vindt u dat de wet u voldoende bescherming biedt voor dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Helemaal niet	1	2	3	4	5	Zeer zeker

Hebt u ooit al problemen ondervonden in verband met dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Nooit	1	2	3	4	5	Vaak

Het recht op klachtenbemiddeling

Wanneer de patiënt denkt dat één van zijn rechten als patiënt geschonden is, kan hij een klacht neerleggen bij een ombudsdienst. De patiënt kan zich hierbij laten bijstaan door een vertrouwenspersoon.

Welk belang hecht u aan dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Zeer weinig	1	2	3	4	5	Zeer veel

Vindt u dat de wet u voldoende bescherming biedt voor dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Helemaal niet	1	2	3	4	5	Zeer zeker

Hebt u ooit al problemen ondervonden in verband met dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Nooit	1	2	3	4	5	Vaak

Het recht op betaalbare gezondheidszorg

Het recht op een kwaliteitsvolle en betaalbare zorg is voor alle inwoners een basisbehoefte. De overheid heeft hierin een regulerende en sturende rol. De betaalbaarheid van de gezondheidszorg heeft betrekking op de kosten van de huisarts, geneesmiddelen, kinesisten, ergotherapeuten, tandartsen, geneesheer-specialisten, hospitalisatie, ingrepen en verblijven in rustoorden en revalidatiecentra voor zover het om medisch noodzakelijke gezondheidszorg gaat en niet om uitzonderlijke wensen van de patiënt.

Welk belang hecht u aan dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Zeer weinig   1   2   3   4   5   Zeer veel

Vindt u dat de wet u voldoende bescherming biedt voor dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Helemaal niet   1   2   3   4   5   Zeer zeker

Hebt u ooit al problemen ondervonden in verband met dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Nooit   1   2   3   4   5   Vaak

Het recht op palliatieve zorg

Elke patiënt dient indien nodig of gevraagd toegang te hebben tot palliatieve zorg op elke plaats waar hij verblijft, thuis of in een instelling. Palliatieve zorg is omschreven als de zorg die artsen en andere zorgverstrekkers kunnen aanbieden wanneer er geen genezing meer mogelijk is. Palliatieve zorg is vooral gericht op het behandelen van pijn en andere fysieke problemen, alsook op de psychosociale en spirituele noden. Het toedienen van palliatieve zorgen heeft niet tot doel de dood te bespoedigen of het leven te rekken. De artsen worden geacht de palliatieve zorg tijdig te starten.

Welk belang hecht u aan dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Zeer weinig   1   2   3   4   5   Zeer veel

Vindt u dat de wet u voldoende bescherming biedt voor dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Helemaal niet   1   2   3   4   5   Zeer zeker

Hebt u ooit al problemen ondervonden in verband met dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Nooit   1   2   3   4   5   Vaak

Het recht op een waardig levenseinde

De arts informeert de patiënt tijdig over diens naderend levenseinde en de bijstand die hem daarbij kan worden verleend. De patiënt moet zelf kunnen beslissen hoe hij verkiest te sterven en wat voor hem waardig sterven is. De patiënt moet zo goed mogelijk in de besluitvorming betrokken worden. Indien de morele waarden van de arts niet overeenstemmen met de wensen van de patiënt, dan moet de arts de zorg voor deze patiënt overdragen aan een arts wiens morele waarden wel overeenstemmen met de wensen van de patiënt.

Welk belang hecht u aan dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Zeër weinig   1   2   3   4   5   Zeër veel

Vindt u dat de wet u voldoende bescherming biedt voor dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Helemaal niet   1   2   3   4   5   Zeër zeker

Hebt u ooit al problemen ondervonden in verband met dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Nooit   1   2   3   4   5   Vaak

Het recht op euthanasie

Elke patiënt kan een arts vragen om te sterven na euthanasie. Euthanasie is het opzettelijk levensbeëindigend handelen door een arts, op verzoek van de betrokken patiënt. De patiënt moet meerderjarig en handelingsbekwaam zijn op het ogenblik van het verzoek. Het verzoek moet vrijwillig, overwogen en herhaald zijn. Er moet sprake zijn van een medisch uitzichtloze (ongeneeslijke) aandoening met aanhoudend en ondraaglijk fysiek of psychisch lijden dat niet gelenigd kan worden.

Welk belang hecht u aan dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Zeër weinig   1   2   3   4   5   Zeër veel

Vindt u dat de wet u voldoende bescherming biedt voor dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Helemaal niet   1   2   3   4   5   Zeër zeker

Hebt u ooit al problemen ondervonden in verband met dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Nooit   1   2   3   4   5   Vaak

Het recht op zelfbeschikking

Elke patiënt heeft steeds het recht te beslissen over het al dan niet ondergaan van een behandeling of medische ingreep. Geen enkele andere persoon kan de patiënt hiertoe dwingen tenzij dit in de wet voorzien is. Dit laatste is bijvoorbeeld het geval bij een gedwongen opname van een persoon met een geestesziekte.

Welk belang hecht u aan dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Zeer weinig   1   2   3   4   5   Zeer veel

Vindt u dat de wet u voldoende bescherming biedt voor dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Helemaal niet   1   2   3   4   5   Zeer zeker

Hebt u ooit al problemen ondervonden in verband met dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Nooit   1   2   3   4   5   Vaak

Het recht op zwangerschapsonderbreking

De onderbreking van een zwangerschap binnen de eerste 12 weken is niet strafbaar indien de vrouw vindt dat zij zich in een noodsituatie bevindt en indien tussen het eerste consult en de uiteindelijke ingreep de wettelijke wachttijd van 6 dagen gerespecteerd wordt. Na 12 weken zwangerschap kan een onderbreking nog indien het kind ernstig gehandicapt is of indien de zwangerschap een risico inhoudt voor het leven van de vrouw.

Welk belang hecht u aan dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Zeer weinig   1   2   3   4   5   Zeer veel

Vindt u dat de wet u voldoende bescherming biedt voor dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Helemaal niet   1   2   3   4   5   Zeer zeker

Hebt u ooit al problemen ondervonden in verband met dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Nooit   1   2   3   4   5   Vaak

Het recht op bescherming van het leven

Het recht op leven is grondwettelijk vastgelegd en omvat onder meer het verbod op opzettelijke beroving van het leven. De bescherming van het leven van de ongeborene is vastgelegd in de abortuswet.

Welk belang hecht u aan dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Zeer weinig   1   2   3   4   5   Zeer veel

Vindt u dat de wet u voldoende bescherming biedt voor dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Helemaal niet   1   2   3   4   5   Zeer zeker

Hebt u ooit al problemen ondervonden in verband met dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Nooit   1   2   3   4   5   Vaak

Het recht op verzorging in uw eigen taal

Elke patiënt heeft het recht om op elk ogenblik een zorgverstrekker te kiezen die zijn taal machtig is. Het is een deontologische plicht voor de individuele arts de taal van de regio machtig te zijn. Artsen verantwoordelijk voor de wachtdienst of de spoedafdeling dienen rekening te houden bij het opstellen van wachtbeurten dat de patiënten ten allen tijde kunnen geholpen worden in de taal van de regio.

Welk belang hecht u aan dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Zeer weinig   1   2   3   4   5   Zeer veel

Vindt u dat de wet u voldoende bescherming biedt voor dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Helemaal niet   1   2   3   4   5   Zeer zeker

Hebt u ooit al problemen ondervonden in verband met dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Nooit   1   2   3   4   5   Vaak

Het recht op vrije keuze van huisarts

Elke patiënt heeft het recht om zelf een huisarts te kiezen en om deze keuze ten allen tijde te herzien. In sommige gevallen kan de wet of de omstandigheden waarin de gezondheidszorgen toegediend worden, de vrije keuze van huisarts beperken. Dit is bijvoorbeeld het geval bij een gedwongen opname van een persoon met een geestesziekte of indien er slechts één huisarts de wachtdienst verzorgd.

Welk belang hecht u aan dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Zeer weinig   1   2   3   4   5   Zeer veel

Vindt u dat de wet u voldoende bescherming biedt voor dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Helemaal niet   1   2   3   4   5   Zeer zeker

Hebt u ooit al problemen ondervonden in verband met dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Nooit   1   2   3   4   5   Vaak

Het recht op vrije keuze van specialist

Elke patiënt heeft het recht om zelf een specialist te kiezen en om deze keuze ten allen tijde te herzien. In sommige gevallen kan de wet of de omstandigheden waarin de gezondheidszorgen toegediend worden, de vrije keuze van specialist beperken. Dit is bijvoorbeeld het geval bij een gedwongen opname van een persoon met een geestesziekte of indien er op de spoedgevallendienst slechts één arts van een bepaalde specialiteit aanwezig is.

Welk belang hecht u aan dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Zeer weinig   1   2   3   4   5   Zeer veel

Vindt u dat de wet u voldoende bescherming biedt voor dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Helemaal niet   1   2   3   4   5   Zeer zeker

Hebt u ooit al problemen ondervonden in verband met dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Nooit   1   2   3   4   5   Vaak

Het recht op vrije keuze van ziekenhuis

Elke patiënt heeft het recht om zelf een ziekenhuis voor hospitalisatie of behandeling te kiezen en om deze keuze ten allen tijde te herzien. In sommige gevallen kan de wet of de omstandigheden waarin de gezondheidszorgen toegediend worden, de vrije keuze van ziekenhuis beperken. Dit is bijvoorbeeld het geval bij een gedwongen opname van een persoon met een geestesziekte, of indien door hoogdringendheid opname in het dichtst bijgelegen ziekenhuis noodzakelijk is.

Welk belang hecht u aan dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Zeer weinig   1   2   3   4   5   Zeer veel

Vindt u dat de wet u voldoende bescherming biedt voor dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Helemaal niet   1   2   3   4   5   Zeer zeker

Hebt u ooit al problemen ondervonden in verband met dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Nooit   1   2   3   4   5   Vaak

Het recht op bescherming van een persoon met een geestesziekte

Bij patiënten met een ernstige geestesziekte kunnen beschermingsmaatregelen getroffen worden zoals een verplichte opname in een psychiatrische instelling indien er geen andere behandeling mogelijk is en indien hun toestand zulks vereist, bijvoorbeeld omdat de patiënt zijn gezondheid en zijn veiligheid ernstig in gevaar brengt, omdat de patiënt een behandeling weigert en omdat de patiënt een ernstige bedreiging vormt voor andermans leven of integriteit.

Welk belang hecht u aan dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Zeer weinig   1   2   3   4   5   Zeer veel

Vindt u dat de wet u voldoende bescherming biedt voor dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Helemaal niet   1   2   3   4   5   Zeer zeker

Hebt u ooit al problemen ondervonden in verband met dit recht ? (Scoor deze uitspraak op een schaal van 1 - 5)

Nooit   1   2   3   4   5   Vaak

Zijn er andere rechten van de patiënt welke hier nog geen aandacht kregen:

.....
.....
.....
.....

Tabel 5: Het recht op kwaliteitsvolle gezondheidszorg

	Mannen (N=131)	Vrouwen (N=181)
Hoeveel belang hecht men aan dit recht?		
Gemiddelde score	4,73	4,85
SD	0,51	0,39
p-waarde	0,023	
Veel of zeer veel belang	96,6%	98,8%
Hoe goed voelt men zich door de wet beschermd?		
Gemiddelde score	3,61	3,37
SD	1,28	1,30
p-waarde	0,118	
Niet of helemaal niet	11,1%	11,7%
Ondervond men al problemen in verband met dit recht?		
Gemiddelde score	1,78	2,05
SD	1,13	1,23
p-waarde	0,056	
Vaak	9,4%	14,7%

Tabel 6: Het recht op vrije keuze van zorgverstrekker

	Mannen (N=131)	Vrouwen (N=181)
Hoeveel belang hecht men aan dit recht?		
Gemiddelde score	4,11	4,37
SD	0,92	0,91
p-waarde	0,017	
Veel of zeer veel belang	71,8%	82,2%
Hoe goed voelt men zich door de wet beschermd?		
Gemiddelde score	3,63	3,35
SD	1,32	1,32
p-waarde	0,074	
Niet of helemaal niet	10,2%	13,5%
Ondervond men al problemen in verband met dit recht?		
Gemiddelde score	1,59	1,89
SD	1,06	1,14
p-waarde	0,023	
Vaak	7,7%	11,1%

Tabel 7: Het recht op informatie over uw gezondheid

	Mannen (N=131)	Vrouwen (N=181)
Hoeveel belang hecht men aan dit recht?		
Gemiddelde score	4,72	4,85
SD	0,59	0,50
p-waarde	0,043	
Veel of zeer veel belang	94,8%	96,9%
Hoe goed voelt men zich door de wet beschermd?		
Gemiddelde score	3,46	3,39
SD	1,38	1,29
p-waarde	0,525	
Niet of helemaal niet	15,4%	16,6%
Ondervond men al problemen in verband met dit recht?		
Gemiddelde score	1,99	2,28
SD	1,12	1,24
p-waarde	0,041	
Vaak	11,1%	20,3%

Tabel 8: Het recht op toestemming voor een onderzoek

	Mannen (N=131)	Vrouwen (N=181)
Hoeveel belang hecht men aan dit recht?		
Gemiddelde score	4,55	4,73
SD	0,77	0,61
p-waarde	0,026	
Veel of zeer veel belang	88,8%	95,1%
Hoe goed voelt men zich door de wet beschermd?		
Gemiddelde score	3,43	3,26
SD	1,40	1,38
p-waarde	0,302	
Niet of helemaal niet	12,8%	21,4%
Ondervond men al problemen in verband met dit recht?		
Gemiddelde score	1,92	2,35
SD	1,09	1,27
p-waarde	0,003	
Vaak	6,8%	21,4%

Tabel 9: Het recht op toestemming voor een behandeling

	Mannen (N=131)	Vrouwen (N=181)
Hoeveel belang hecht men aan dit recht?		
Gemiddelde score	4,56	4,78
SD	0,69	0,56
p-waarde	0,003	
Veel of zeer veel belang	92,3%	95,7%
Hoe goed voelt men zich door de wet beschermd?		
Gemiddelde score	3,48	3,23
SD	1,41	1,37
p-waarde	0,129	
Niet of helemaal niet	13,6%	23,9%
Ondervond men al problemen in verband met dit recht?		
Gemiddelde score	1,93	2,37
SD	1,11	1,22
p-waarde	0,002	
Vaak	8,6%	15,9%

Tabel 10: Het recht op inzage in het medisch dossier

	Mannen (N=131)	Vrouwen (N=181)
Hoeveel belang hecht men aan dit recht?		
Gemiddelde score	4,37	4,65
SD	0,94	0,80
p-waarde	0,006	
Veel of zeer veel belang	83,8%	90,8%
Hoe goed voelt men zich door de wet beschermd?		
Gemiddelde score	3,41	3,36
SD	1,46	1,45
p-waarde	0,772	
Niet of helemaal niet	22,2%	20,3%
Ondervond men al problemen in verband met dit recht?		
Gemiddelde score	1,84	2,09
SD	1,21	1,29
p-waarde	0,094	
Vaak	11,1%	17,8%

Tabel 11: Het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer

	Mannen (N=131)	Vrouwen (N=181)
Hoeveel belang hecht men aan dit recht?		
Gemiddelde score	4,52	4,72
SD	3,77	0,59
p-waarde	0,497	
Veel of zeer veel belang	88,0%	93,9%
Hoe goed voelt men zich door de wet beschermd?		
Gemiddelde score	3,69	3,57
SD	1,34	1,32
p-waarde	0,446	
Niet of helemaal niet	12,0%	12,9%
Ondervond men al problemen in verband met dit recht?		
Gemiddelde score	1,70	1,91
SD	1,11	1,17
p-waarde	0,122	
Vaak	8,5%	11,6%

Tabel 12: Het recht op klachtenbemiddeling

	Mannen (N=131)	Vrouwen (N=181)
Hoeveel belang hecht men aan dit recht?		
Gemiddelde score	4,38	4,65
SD	0,87	0,72
p-waarde	0,004	
Veel of zeer veel belang	83,8%	93,2%
Hoe goed voelt men zich door de wet beschermd?		
Gemiddelde score	3,22	3,10
SD	1,49	1,61
p-waarde	0,517	
Niet of helemaal niet	18,0%	23,9%
Ondervond men al problemen in verband met dit recht?		
Gemiddelde score	1,46	1,81
SD	0,89	1,17
p-waarde	0,006	
Vaak	2,6%	11,7%

Tabel 13: Het recht op palliatieve zorg

	Mannen (N=131)	Vrouwen (N=181)
Hoeveel belang hecht men aan dit recht?		
Gemiddelde score	4,69	4,85
SD	0,64	0,45
p-waarde	0,013	
Veel of zeer veel belang	96,6%	99,4%
Hoe goed voelt men zich door de wet beschermd?		
Gemiddelde score	3,49	3,39
SD	1,42	1,45
p-waarde	0,557	
Niet of helemaal niet	11,1%	20,9%
Ondervond men al problemen in verband met dit recht?		
Gemiddelde score	1,50	1,69
SD	1,94	1,16
p-waarde	0,297	
Vaak	6,0%	12,3%

Tabel 14: Het recht op een waardig levenseinde

	Mannen (N=131)	Vrouwen (N=181)
Hoeveel belang hecht men aan dit recht?		
Gemiddelde score	4,79	4,89
SD	0,48	0,44
p-waarde	0,066	
Veel of zeer veel belang	97,4%	98,1%
Hoe goed voelt men zich door de wet beschermd?		
Gemiddelde score	3,19	2,78
SD	1,59	1,66
p-waarde	0,035	
Niet of helemaal niet	25,6%	36,8%
Ondervond men al problemen in verband met dit recht?		
Gemiddelde score	1,51	1,78
SD	0,88	1,22
p-waarde	0,037	
Vaak	3,5%	12,2%

Tabel 15: Het recht op euthanasie

	Mannen (N=131)	Vrouwen (N=181)
Hoeveel belang hecht men aan dit recht?		
Gemiddelde score	4,72	4,82
SD	0,65	0,55
p-waarde	0,156	
Veel of zeer veel belang	94,0%	96,3%
Hoe goed voelt men zich door de wet beschermd?		
Gemiddelde score	3,18	2,66
SD	1,48	1,65
p-waarde	0,006	
Niet of helemaal niet	26,5%	41,7%
Ondervond men al problemen in verband met dit recht?		
Gemiddelde score	1,46	1,68
SD	0,86	1,15
p-waarde	0,075	
Vaak	3,5%	11,7%

Tabel 16: Het recht op zelfbeschikking

	Mannen (N=131)	Vrouwen (N=181)
Hoeveel belang hecht men aan dit recht?		
Gemiddelde score	4,55	4,74
SD	0,75	0,57
p-waarde	0,014	
Veel of zeer veel belang	92,3%	93,9%
Hoe goed voelt men zich door de wet beschermd?		
Gemiddelde score	3,54	3,20
SD	1,36	1,47
p-waarde	0,045	
Niet of helemaal niet	8,5%	21,5%
Ondervond men al problemen in verband met dit recht?		
Gemiddelde score	1,53	1,63
SD	0,97	1,02
p-waarde	0,399	
Vaak	4,3%	6,8%

Tabel 17: Het recht op zwangerschapsonderbreking

	Mannen (N=131)	Vrouwen (N=181)
Hoeveel belang hecht men aan dit recht?		
Gemiddelde score	4,46	4,67
SD	0,95	0,77
p-waarde	0,038	
Veel of zeer veel belang	86,3%	90,8%
Hoe goed voelt men zich door de wet beschermd?		
Gemiddelde score	3,70	3,71
SD	1,26	1,36
p-waarde	0,949	
Niet of helemaal niet	9,4%	12,9%
Ondervond men al problemen in verband met dit recht?		
Gemiddelde score	1,33	1,22
SD	0,75	0,67
p-waarde	0,188	
Vaak	2,6%	2,4%

Tabel 18: Het recht op bescherming van het leven

	Mannen (N=131)	Vrouwen (N=181)
Hoeveel belang hecht men aan dit recht?		
Gemiddelde score	4,27	4,35
SD	1,02	0,94
p-waarde	0,488	
Veel of zeer veel belang	79,5%	80,9%
Hoe goed voelt men zich door de wet beschermd?		
Gemiddelde score	3,80	3,67
SD	1,26	1,42
p-waarde	0,418	
Niet of helemaal niet	4,3%	10,5%
Ondervond men al problemen in verband met dit recht?		
Gemiddelde score	1,20	1,19
SD	0,64	0,56
p-waarde	0,887	
Vaak	1,8%	0,6%

Tabel 19: Het recht op verzorging in eigen taal

	Mannen (N=131)	Vrouwen (N=181)
Hoeveel belang hecht men aan dit recht?		
Gemiddelde score	4,44	4,56
SD	0,92	0,78
p-waarde	0,229	
Veel of zeer veel belang	85,5%	90,2%
Hoe goed voelt men zich door de wet beschermd?		
Gemiddelde score	2,53	2,63
SD	1,73	1,72
p-waarde	0,625	
Niet of helemaal niet	41,0%	38,7%
Ondervond men al problemen in verband met dit recht?		
Gemiddelde score	1,99	2,12
SD	1,41	1,45
p-waarde	0,4444	
Vaak	17,9%	19,6%

Tabel 20: Het recht op vrije keuze van huisarts

	Mannen (N=131)	Vrouwen (N=181)
Hoeveel belang hecht men aan dit recht?		
Gemiddelde score	4,44	4,61
SD	0,79	0,71
p-waarde	0,055	
Veel of zeer veel belang	86,3%	92,1%
Hoe goed voelt men zich door de wet beschermd?		
Gemiddelde score	3,89	3,78
SD	1,26	1,23
p-waarde	0,455	
Niet of helemaal niet	7,7%	9,8%
Ondervond men al problemen in verband met dit recht?		
Gemiddelde score	1,41	1,42
SD	0,92	0,86
p-waarde	0,952	
Vaak	5,1%	3,6%

Tabel 21: Het recht op vrije keuze van specialist

	Mannen (N=131)	Vrouwen (N=181)
Hoeveel belang hecht men aan dit recht?		
Gemiddelde score	4,37	4,51
SD	0,86	0,90
p-waarde	0,182	
Veel of zeer veel belang	84,7%	88,3%
Hoe goed voelt men zich door de wet beschermd?		
Gemiddelde score	3,55	3,42
SD	1,37	1,49
p-waarde	0,447	
Niet of helemaal niet	11,1%	19,6%
Ondervond men al problemen in verband met dit recht?		
Gemiddelde score	1,59	1,85
SD	0,96	1,18
p-waarde	0,045	
Vaak	4,3%	11,0%

Tabel 22: Het recht op vrije keuze van ziekenhuis

	Mannen (N=131)	Vrouwen (N=181)
Hoeveel belang hecht men aan dit recht?		
Gemiddelde score	4,47	4,58
SD	0,79	0,85
p-waarde	0,261	
Veel of zeer veel belang	88,0%	89,6%
Hoe goed voelt men zich door de wet beschermd?		
Gemiddelde score	3,47	3,20
SD	1,48	1,60
p-waarde	0,142	
Niet of helemaal niet	14,5%	25,1%
Ondervond men al problemen in verband met dit recht?		
Gemiddelde score	1,63	1,92
SD	1,07	1,23
p-waarde	0,036	
Vaak	7,7%	12,9%

Tabel 23: Het recht op betaalbare gezondheidszorg

	Mannen (N=131)	Vrouwen (N=181)
Hoeveel belang hecht men aan dit recht?		
Gemiddelde score	4,76	4,88
SD	0,50	0,45
p-waarde	0,108	
Veel of zeer veel belang	97,4%	98,2%
Hoe goed voelt men zich door de wet beschermd?		
Gemiddelde score	3,08	2,80
SD	1,36	1,54
p-waarde	0,108	
Niet of helemaal niet	29,9%	37,5%
Ondervond men al problemen in verband met dit recht?		
Gemiddelde score	1,96	2,39
SD	1,14	1,48
p-waarde	0,007	
Vaak	10,3%	25,2%

Tabel 24: Het recht op bescherming van de persoon met een geestesziekte

	Mannen (N=131)	Vrouwen (N=181)
Hoeveel belang hecht men aan dit recht?		
Gemiddelde score	4,43	4,60
SD	0,86	0,68
p-waarde	0,060	
Veel of zeer veel belang	87,2%	92,6%
Hoe goed voelt men zich door de wet beschermd?		
Gemiddelde score	3,34	3,29
SD	1,52	1,55
p-waarde	0,784	
Niet of helemaal niet	11,1%	15,9%
Ondervond men al problemen in verband met dit recht?		
Gemiddelde score	1,50	1,68
SD	0,95	1,09
p -waarde	0,142	
Vaak	3,4%	4,3%

Tabel 25: Het recht op kwaliteitsvolle gezondheidszorg

	Nederlandstaligen (n=275)	Franstaligen (n=37)
Hoeveel belang hecht men aan dit recht?		
Gemiddelde score	4,80	4,80
SD	0,45	0,40
p-waarde	1,000	
Veel of zeer veel belang	97,6%	100%
Hoe goed voelt men zich door de wet beschermd?		
Gemiddelde score	3,48	3,34
SD	1,28	1,37
p-waarde	0,548	
Niet of helemaal niet	10,9%	15,6%
Ondervond men al problemen in verband met dit recht?		
Gemiddelde score	1,93	1,94
SD	1,19	1,24
p-waarde	0,963	
Vaak	12,5%	12,6

Tabel 26: Het recht op vrije keuze van zorgverstrekker

	Nederlandstaligen (n=275)	Franstaligen (n=37)
Hoeveel belang hecht men aan dit recht?		
Gemiddelde score	4,24	4,43
SD	0,93	0,81
p-waarde	0,251	
Veel of zeer veel belang	78,0%	84,4%
Hoe goed voelt men zich door de wet beschermd?		
Gemiddelde score	3,49	3,29
SD	1,30	1,48
p-waarde	0,402	
Niet of helemaal niet	11,3%	18,8%
Ondervond men al problemen in verband met dit recht?		
Gemiddelde score	1,76	1,80
SD	1,10	1,21
p-waarde	0,842	
Vaak	9,7%	9,4%

Tabel 27: Het recht op informatie over uw gezondheid

	Nederlandstaligen (n=275)	Franstaligen (n=37)
Hoeveel belang hecht men aan dit recht?		
Gemiddelde score	4,80	4,77
SD	0,56	0,43
p-waarde	0,761	
Veel of zeer veel belang	95,6%	100,0%
Hoe goed voelt men zich door de wet beschermd?		
Gemiddelde score	3,42	3,47
SD	1,33	1,34
p-waarde	0,835	
Niet of helemaal niet	16,9%	9,4%
Ondervond men al problemen in verband met dit recht?		
Gemiddelde score	2,15	2,20
SD	1,21	1,13
p-waarde	0,817	
Vaak	17,7%	6,3%

Tabel 28: Het recht op toestemming voor een onderzoek

	Nederlandstaligen (n=275)	Franstaligen (n=37)
Hoeveel belang hecht men aan dit recht?		
Gemiddelde score	4,65	4,69
SD	0,68	0,72
p-waarde	0,746	
Veel of zeer veel belang	92,7%	90,6%
Hoe goed voelt men zich door de wet beschermd?		
Gemiddelde score	3,27	3,79
SD	1,41	1,25
p-waarde	0,039	
Niet of helemaal niet	19,3%	6,2%
Ondervond men al problemen in verband met dit recht?		
Gemiddelde score	2,16	2,20
SD	1,22	1,23
p-waarde	0,856	
Vaak	15,7%	12,5%

Tabel 29: Het recht op toestemming voor een behandeling

	Nederlandstaligen (n=275)	Franstaligen (n=37)
Hoeveel belang hecht men aan dit recht?		
Gemiddelde score	4,69	4,69
SD	0,63	0,58
p-waarde	1,000	
Veel of zeer veel belang	94,3%	93,8%
Hoe goed voelt men zich door de wet beschermd?		
Gemiddelde score	3,27	3,79
SD	1,41	1,31
p-waarde	0,040	
Niet of helemaal niet	20,9%	9,4%
Ondervond men al problemen in verband met dit recht?		
Gemiddelde score	2,21	2,06
SD	1,20	1,11
p-waarde	0,485	
Vaak	13,7%	6,3%

Tabel 30: Het recht op inzage in het medisch dossier

	Nederlandstaligen (n=275)	Franstaligen (n=37)
Hoeveel belang hecht men aan dit recht?		
Gemiddelde score	4,53	4,57
SD	0,86	0,95
p-waarde	0,799	
Veel of zeer veel belang	87,5%	90,6%
Hoe goed voelt men zich door de wet beschermd?		
Gemiddelde score	3,39	3,29
SD	1,44	1,50
p-waarde	0,702	
Niet of helemaal niet	20,6%	25,0%
Ondervond men al problemen in verband met dit recht?		
Gemiddelde score	1,98	2,06
SD	1,26	1,28
p-waarde	0,725	
Vaak	15,0%	15,7%

Tabel 31: Het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer

	Nederlandstaligen (n=275)	Franstaligen (n=37)
Hoeveel belang hecht men aan dit recht?		
Gemiddelde score	4,61	4,83
SD	0,70	0,38
p-waarde	0,070	
Veel of zeer veel belang	90,3%	100,0%
Hoe goed voelt men zich door de wet beschermd?		
Gemiddelde score	3,62	3,64
SD	1,33	1,37
p-waarde	0,934	
Niet of helemaal niet	12,9%	9,4%
Ondervond men al problemen in verband met dit recht?		
Gemiddelde score	1,87	1,46
SD	1,19	0,66
p-waarde	0,047	
Vaak	1,6%	0,0%

Tabel 32: Het recht op klachtenbemiddeling

	Nederlandstaligen (n=275)	Franstaligen (n=37)
Hoeveel belang hecht men aan dit recht?		
Gemiddelde score	4,50	4,80
SD	0,83	0,47
p-waarde	0,037	
Veel of zeer veel belang	88,3%	96,9%
Hoe goed voelt men zich door de wet beschermd?		
Gemiddelde score	3,15	3,11
SD	1,56	1,59
p-waarde	0,887	
Niet of helemaal niet	22,2%	15,6%
Ondervond men al problemen in verband met dit recht?		
Gemiddelde score	1,70	1,40
SD	1,09	0,88
p-waarde	0,120	
Vaak	8,0%	6,3%

Tabel 33: Het recht op palliatieve zorg

	Nederlandstaligen (n=275)	Franstaligen (n=37)
Hoeveel belang hecht men aan dit recht?		
Gemiddelde score	4,77	4,89
SD	0,56	0,32
p-waarde	0,216	
Veel of zeer veel belang	98,0%	100,0%
Hoe goed voelt men zich door de wet beschermd?		
Gemiddelde score	3,42	3,54
SD	1,44	1,46
p-waarde	0,645	
Niet of helemaal niet	16,5%	18,8%
Ondervond men al problemen in verband met dit recht?		
Gemiddelde score	1,63	1,49
SD	1,09	0,98
p-waarde	0,471	
Vaak	10,1%	6,3%

Tabel 34: Het recht op een waardig levenseinde

	Nederlandstaligen (n=275)	Franstaligen (n=37)
Hoeveel belang hecht men aan dit recht?		
Gemiddelde score	4,85	4,83
SD	0,46	0,45
p-waarde	0,809	
Veel of zeer veel belang	98,0%	96,9%
Hoe goed voelt men zich door de wet beschermd?		
Gemiddelde score	2,88	3,50
SD	1,65	1,41
p-waarde	0,035	
Niet of helemaal niet	34,2%	15,6%
Ondervond men al problemen in verband met dit recht?		
Gemiddelde score	1,70	1,46
SD	1,12	0,85
p-waarde	0,223	
Vaak	9,2%	3,1%

Tabel 35: Het recht op euthanasie

	Nederlandstaligen (n=275)	Franstaligen (n=37)
Hoeveel belang hecht men aan dit recht?		
Gemiddelde score	4,77	4,83
SD	0,61	0,45
p-waarde	0,575	
Veel of zeer veel belang	95,2%	96,9%
Hoe goed voelt men zich door de wet beschermd?		
Gemiddelde score	2,85	3,13
SD	1,60	1,50
p-waarde	0,329	
Niet of helemaal niet	36,7%	25,0%
Ondervond men al problemen in verband met dit recht?		
Gemiddelde score	1,61	1,40
SD	1,06	0,85
p-waarde	0,262	
Vaak	8,4%	6,3%

Tabel 36: Het recht op zelfbeschikking

	Nederlandstaligen (n=275)	Franstaligen (n=37)
Hoeveel belang hecht men aan dit recht?		
Gemiddelde score	4,66	4,66
SD	0,63	0,84
p-waarde	1,000	
Veel of zeer veel belang	93,6%	90,6%
Hoe goed voelt men zich door de wet beschermd?		
Gemiddelde score	3,31	3,62
SD	1,44	1,37
p-waarde	0,230	
Niet of helemaal niet	17,0%	9,4%
Ondervond men al problemen in verband met dit recht?		
Gemiddelde score	1,64	1,23
SD	1,04	0,55
p-waarde	0,023	
Vaak	6,4%	0,0%

Tabel 37: Het recht op zwangerschapsonderbreking

	Nederlandstaligen (n=275)	Franstaligen (n=37)
Hoeveel belang hecht men aan dit recht?		
Gemiddelde score	4,57	4,63
SD	0,86	0,84
p-waarde	0,698	
Veel of zeer veel belang	88,7%	90,6%
Hoe goed voelt men zich door de wet beschermd?		
Gemiddelde score	3,74	3,39
SD	1,26	1,70
p-waarde	0,142	
Niet of helemaal niet	10,5%	18,7%
Ondervond men al problemen in verband met dit recht?		
Gemiddelde score	1,28	1,14
SD	0,73	0,43
p-waarde	0,269	
Vaak	2,8%	0,0%

Tabel 38: Het recht op bescherming van het leven

	Nederlandstaligen (n=275)	Franstaligen (n=37)
Hoeveel belang hecht men aan dit recht?		
Gemiddelde score	4,29	4,46
SD	0,96	1,07
p-waarde	0,333	
Veel of zeer veel belang	79,5%	87,4%
Hoe goed voelt men zich door de wet beschermd?		
Gemiddelde score	3,73	3,70
SD	1,33	1,56
p-waarde	0,903	
Niet of helemaal niet	7,6%	9,4%
Ondervond men al problemen in verband met dit recht?		
Gemiddelde score	1,21	1,11
SD	0,61	0,47
p-waarde	0,352	
Vaak	1,2%	0,0%

Tabel 39: Het recht op verzorging in de eigen taal

	Nederlandstaligen (n=275)	Franstaligen (n=37)
Hoeveel belang hecht men aan dit recht?		
Gemiddelde score	4,52	4,43
SD	0,82	0,98
p-waarde	0,509	
Veel of zeer veel belang	88,7%	84,4%
Hoe goed voelt men zich door de wet beschermd?		
Gemiddelde score	2,53	3,00
SD	1,72	1,69
p-waarde	0,130	
Niet of helemaal niet	41,5%	25,0%
Ondervond men al problemen in verband met dit recht?		
Gemiddelde score	2,17	1,26
SD	1,48	0,61
p-waarde	< 0,001	
Vaak	21,4%	0,0%

Tabel 40: Het recht op vrije keuze van huisarts

	Nederlandstaligen (n=275)	Franstaligen (n=37)
Hoeveel belang hecht men aan dit recht?		
Gemiddelde score	4,51	4,74
SD	0,78	0,50
p-waarde	0,091	
Veel of zeer veel belang	88,7%	96,9%
Hoe goed voelt men zich door de wet beschermd?		
Gemiddelde score	3,84	3,73
SD	1,220	1,43
p-waarde	0,615	
Niet of helemaal niet	8,8%	9,4%
Ondervond men al problemen in verband met dit recht?		
Gemiddelde score	1,44	1,26
SD	0,91	0,66
p-waarde	0,259	
Vaak	4,4%	3,1%

Tabel 41: Het recht op vrije keuze van specialist

	Nederlandstaligen (n=275)	Franstaligen (n=37)
Hoeveel belang hecht men aan dit recht?		
Gemiddelde score	4,42	4,69
SD	0,91	0,68
p-waarde	0,092	
Veel of zeer veel belang	85,9%	93,8%
Hoe goed voelt men zich door de wet beschermd?		
Gemiddelde score	3,45	3,64
SD	1,42	1,57
p-waarde	0,464	
Niet of helemaal niet	16,5%	12,5%
Ondervond men al problemen in verband met dit recht?		
Gemiddelde score	1,76	1,63
SD	1,10	1,14
p-waarde	0,514	
Vaak	8,0%	9,4%

Tabel 42: Het recht op vrije keuze van ziekenhuis

	Nederlandstaligen (n=275)	Franstaligen (n=37)
Hoeveel belang hecht men aan dit recht?		
Gemiddelde score	4,51	4,71
SD	0,85	0,57
p-waarde	0,017	
Veel of zeer veel belang	88,3%	93,8%
Hoe goed voelt men zich door de wet beschermd?		
Gemiddelde score	3,29	3,48
SD	1,55	0,54
p-waarde	0,140	
Niet of helemaal niet	21,8%	12,5%
Ondervond men al problemen in verband met dit recht?		
Gemiddelde score	1,83	1,54
SD	1,20	0,88
p-waarde	0,018	
Vaak	11,3%	6,3%

Tabel 43: Het recht op betaalbare gezondheidszorg

	Nederlandstaligen (n=275)	Franstaligen (n=37)
Hoeveel belang hecht men aan dit recht?		
Gemiddelde score	4,84	4,77
SD	0,46	0,55
p-waarde	0,251	
Veel of zeer veel belang	98,4%	93,8%
Hoe goed voelt men zich door de wet beschermd?		
Gemiddelde score	2,98	2,47
SD	1,45	1,54
p-waarde	0,004	
Niet of helemaal niet	32,3%	50,1%
Ondervond men al problemen in verband met dit recht?		
Gemiddelde score	2,20	2,29
SD	1,37	1,32
p-waarde	0,571	
Vaak	19,4%	15,7%

Tabel 44: Het recht op bescherming van de persoon met een geestesziekte

	Nederlandstaligen (n=275)	Franstaligen (n=37)
Hoeveel belang hecht men aan dit recht?		
Gemiddelde score	4,54	4,43
SD	0,73	0,98
p-waarde	0,294	
Veel of zeer veel belang	91,1%	84,4%
Hoe goed voelt men zich door de wet beschermd?		
Gemiddelde score	3,32	3,25
SD	1,52	1,68
p-waarde	0,714	
Niet of helemaal niet	14,2%	12,5%
Ondervond men al problemen in verband met dit recht?		
Gemiddelde score	1,61	1,57
SD	1,05	0,92
p-waarde	0,730	
Vaak	6,8%	3,1%